

De eerste Europeanen

De geschiedenis wordt gewoonlijk ingedeeld in de vóórgeschiedenis of prehistorie en de eigenlijke geschiedenis. De naam vóórgeschiedenis geeft men ten onrechte doorgaans aan die periode, welke in Europa in de loop van het tweede en het eerste millennium vóór Christus eindigt. In werkelijkheid behoren deze duizenden jaren reeds tot het domein van de eigen-

lijke geschiedenis. De historici zijn echter overeengekomen, de benaming vóórgeschiedenis te gebruiken voor alle tijdvakken, waarover geen enkel geschreven document bestaat, maar die men kan bestuderen aan de hand van allerlei voorwerpen of schilderijen, die men nu weergevonden heeft en nog steeds ontdekt. Op haar beurt wordt de vóórgeschiedenis in verschillende tijdvakken ingedeeld: de oude, midden- en nieuwe steentijd en het tijdperk der metalen, nl. koper, brons en ijzer.

Het is bewezen, dat de eerste mensen in Europa verschenen vele honderdduizenden jaren geleden. Van Zuid-Polen tot in België en Frankrijk heeft men de resten gevonden van hun zogenaamde Chelleaanse en Acheuleaanse nijverheid. (Chelleaans naar het dorp Chelles en Acheuleaans naar St. Acheul, een voorstad van Ameins; beide vindplaatsen liggen in Frankrijk). De mensen uit deze periode van het Paleolithicum of oude steentijd leefden nabij waterlopen of op plateaus; uit silexsteen vervaardigden zij voorwerpen die tegelijkertijd als werktuig en als wapen dienst deden.

In de vierde tussenijstijd gingen de mensen in grotten wonen. Hoe deze grotbewoners er zoal uitzagen weet men sedert 1856, toen in een kalkgrot in het dal van de Neander bij Dusseldorf, een menselijke schedel en een deel van een geraamte werd ontdekt. Dit Neanderthalras kwam voor in geheel West- en Centraal Europa.

Een nieuw mensentype, waarschijnlijk afkomstig uit Azië, is dat van Cro-Magnon (Dordogne, Frankrijk). Deze rendierjagers, zoals men hen gewoonlijk noemt, verspreidden zich langs de Middellandse Zee in Spanje, Frankrijk, België en Centraal Europa. Nu

deed de kunst haar intrede en, in verband daarmee, ontstond ook de magie. Uit deze tijd dateren de grotschilderingen in het zuidwesten van Frankrijk, nl. in Dordogne, te Eyzies en te Lascaux en ook in Noord-Spanje, te Altamira. Over deze grotschilderingen vertelden we reeds een en ander in het vorige boek. Men schat dat ze 20 à 25 000 jaar oud zijn! In deze periode beeldhouwde men ook grove vrouwenfiguurtjes met zeer overvloedige vormen. Deze zogenaamde "Venussen" vindt men in Frankrijk, Centraal Europa en zelfs in Zuid-Rusland terug.

Op vele plaatsen in Europa gaat men nu kleinere silexstenen werktuigen en ook benen voorwerpen vervaardigen; hiermee zijn we beïnvloed in het Mesolithicum of de midden-steentijd.

Het Neolithicum, de nieuwe steentijd, is een belangrijke periode in de ontwikkeling van de menselijke beschaving. De mens verstond nu de kunst steen te polijsten, woningen te bouwen en dieren te temmen; de mens begint ook aan landbouw te doen, potten te bakken en te weven. Vanuit Griekenland en de Donauvallei verspreide zich deze beschaving, langs volkeren die de specialisten "bandkeramiekers" noemen, naar West- en Centraal Europa. Grote silexmijnen werden toen uitgebaat, o.a. in Belgisch Henegou-

De vóórgeschiedenis of prehistorie is die lange periode in de geschiedenis, die wij slechts kennen dank zij allerlei voorwerpen, die men nu weergevonden en bestudeerd heeft. Uit de zeer primitieve levenswijze van het Paleolithicum ontwikkelde zich, traag maar gestaag, de beschaving van de nieuwe steentijd en de metaaltijdperken. De opkomst van het ijzer bracht belangrijke economische en politieke verschuivingen mee.

gebruiksvoorwerpen gevonden te Spiennes

wen (Flénu, Obourg en Spiennes), in Polen en in Engeland. Het Neolithicum kent ook de opkomst van de architectuur; megalithische monumenten werden opgericht, bestaande uit zeer grote stenen, op verschillende wijzen samengeplaatst. Dergelijke monumenten vindt men over geheel Europa verspreid. De dolmens (van het keltisch *tol* = tafel en *men* = steen) zijn grote horizontale steenblokken geplaatst op twee verticale, die als stut dienst doen: zo wordt dus een soort kamer gevormd. De menhirs (het keltisch *men* = steen en *hir* = lang) zijn

Stonehenge

o.a. in Stonehenge bij Salisbury. Men veronderstelt, dat deze enorme monumenten een godsdienstige betekenis hadden en dikwijls familiegraven waren. Belangrijke kunstprodukten echter heeft deze beschaving ons niet nagelaten. Het Neolithicum duurde 7 à 8000 jaar, van het 10e of het 9e millennium tot ongeveer 2000 jaar vóór Christus.

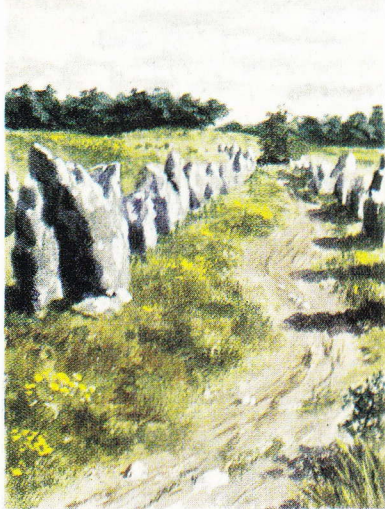
Vanaf het 2e millennium v.C. deden metalen hun intrede: het koper van Kypros of Cyprus, het brons, een mengeling van koper en tin, en het ijzer. Toen verspreidde zich de zogenaamde Indo-Europese beschaving over Europa. De Indo-Europese volkeren verstonden de kunst paarden te temmen en hadden aldus een grote voorsprong op de andere volkeren. Met hen begint het bronzen tijdperk. In tegenstelling met de Neolithiekers, verbrandden zij hun doden en be-

waarden de as in urnen in de tumuli.

Eigenlijk is het begrip “Indo-Europees” vóór alles een taalbegrip. Sedert meer dan een eeuw is men tot het besluit gekomen, dat de meeste levende en dode talen van Europa, van Iran en Indië veel gelijkenis vertonen; ze zouden van één gemeenschappelijke taal afstammen. Over het “vaderland” van de Indo-Europeanen bestaat echter onenigheid. Volgens de meeste geleerden leefden ze tussen Zuid-Rusland en de oostelijke Karpaten en verspreidden zich op verschillende tijdstippen over Europa, Voor-Azië en het plateau van Iran en Indië.

Rond 1500 v.C. werd het brons geleidelijk door het ijzer vervangen. De opkomst van dit nieuwe metaal had revolutionaire gevolgen en bracht op vele plaatsen een breuk in het bestaande economisch en politiek evenwicht.

“rechtlijnige stenen”

rechtopstaande stenen, die in de grond werden geplant alsof het grenspalen waren. Vooral in Bretagne treft men vele menhirs aan; de grootste is ca. 21 m hoog en weegt ongeveer 350 ton! Eveneens in Bretagne, in Carnac, vindt men duizenden zulke stenen, die alle op rechte lijnen in de grond werden geplaatst (“rechtlijnige stenen”). Ten slotte zijn er dan nog de cromlechs: grote stenen in cirkelvorm opgesteld. Grote cromlechs vindt men nog in Engeland,

dolmen

